

Tadej Droljc

TALJENJE MEJA

9. 12. 2022–7. 1. 2023
MMC KIBLA / KiBela

Letošnji izredno topel oktober smo preživeli nastavljač se nežnim sončnim žarkom in čudeč se toplemu, na trenutke skoraj poletnemu vremenu. Občutek ugodja, ki ga je v nas vzbujala prijetna naravna toplina, saj se od poletja, pa čeprav izredno vročega, nismo želeli posloviti, se je kmalu, še posebej ob pogledih na opazne spremembe v našem okolju ter novice o topečih se ledenikih, sušah in požarih, pomešal s srhljivim občutjem nelagodja in vedno močnejše tesnobe, ki jo povzroča zavedanje razsežnosti posledic podnebnih sprememb (eng. »ecological anxiety« ali »eco-anxiety« ali »climate anxiety«)¹.

Danes je že dodobra znano, da se zaradi človeških aktivnosti vse od začetka Industrijske revolucije temperatura zemeljskega ozračja dviguje. Ker pa smo kljub vsem znanstvenim dokazom še vedno priča intenzivni propagandi zanikanja okoljskih sprememb, je nujno, da še enkrat, tudi na tem mestu, navedemo nekaj dejstev: najhitreje in najintenzivneje se ozračje segreva od leta 1975, ko se je, po podatkih NASA's Goddard Institute for Space Studies, v povprečju segrelo za nekje med 0,15 in 0,20 stopinje na desetletje. Po podatkih Svetovne meteorološke organizacije (WMO) pa so se temperature v Evropi v zadnjih tridesetih letih dvignile za dvakrat več, kot je globalno povprečje, pri čemer so fizične posledice predvsem vidno topljenje ledenikov v Alpah, dolgo trajajoči vročinski valovi in suša ter obsežni gozdni požari. Požari, ki zadnja leta vedno intenzivneje in vedno bolj grozeče požirajo Amazonski deževni gozd, Avstralijo, predele Združenih držav in Evrope, Podsaharsko Afriko ter Aljasko in Sibirijo, so seveda posledica prepleta človeških dejavnosti, ki jih poganja kapital.

Na Zemlji *vedno gori*. Tadej Droljc se v svoji najnovejši instalaciji te trditve loteva v njenem dobesednem in metaforičnem pomenu. Požari, ki jih v ploščo večjih dimenzij oziroma v abstrahirano »globalno pokrajino« vžiga laser, simulirajo požare, ki so se v zadnjih dvajsetih letih razplamteli po zemeljski obli (podatki so povzeti po NASA Earth Observatory). V grobem lahko te požare razdelimo na naravne, ki so v zadnjih desetletjih predvsem posledica segrevanja ozračja in drugih klimatskih sprememb, ter načrtne: na eni strani kontrolirane požige obdelovalnih kmetijskih površin v sicer manjšem obsegu in na drugi tiste, ki so posledica izkoriščevanje naravnih virov, deforestacije (spomnimo se požarov v Amazonskem pragozdu in viralne akcije »napačen Amazon gori« (eng. »The wrong Amazon is burning«)² in teraformiranja, ki jih izvajajo mednarodne korporacije in posamezne države. »Dobrodošli v pirocenu, geološki dobi ognja,

Tadej Droljc
TALJENJE MEJA
9. 12. 2022–7. 1. 2023

MMC KIBLA / KiBela, Ulica kneza Koclja 9, Maribor
Odpiralni čas: od ponedeljka do petka od 10. do 18. ure, v soboto od 10. do 14. ure.

¹ »Ekološka anksioznost« je kronični strah pred okoljsko pogubo, ki ga opredeljuje tudi Ameriško psihološko združenje. Clayton, Susan; Manning, Christie; Krygsman, Kirra; Speiser, Meighen), *Mental Health and Our Changing Climate: Impacts, Implications, and Guidance* (PDF), marec 2017, American Psychological Association, Dostopno na: <https://www.apa.org/news/press/releases/2017/03/mental-health-climate.pdf>.

² Wang Libbing Barrera-Perez, Silvia, *The Wrong Amazon is Burning*, Tufts Observer, 30. 9. 2019. Dostopno na: <https://tuftsoobserver.org/the-wrong-amazon-is-burning/>.

³ Demos, T.J., *The Agency of Fire: Burning Aesthetics*, e-flux (št. 8), februar 2019. Dostopno na: <https://www.e-flux.com/journal/98/256882/the-agency-of-fire-burning-aesthetics/>.

ki ga spremljata strah in groza, naše razumevanje le tega pa še dodatno zapleta nedoločljivost odgovornosti,³ je zapisal umetnostni zgodovinar in kulturni kritik T.J. Demos, ki povzema termin, ki ga je leta 2015 skoval Stephen Pyne, okoljski zgodovinar in profesor emeritus na Državni univerzi v Arizoni. Pyne se v svoji akademski karieri posveča preučevanju zgodovine požarov in odnosu človeka in ognja, pri čemer meni, da pirocen nudi nov in preciznejši diskurzivni okvir za preučevanje našega vzročno posledičnega odnosa do »pregretega planeta«, saj označuje zgodovinsko obdobje, ko človek z uporabo ognja, še zlasti s črpanjem in zažiganjem fosilnih goriv, ustvarja pekel na Zemlji. Pirocen nudi »ognjecentrično« perspektivo, skozi katero analiziramo vpliv človeka na okolje, po mnenju Pyna pa ustrezno redefinira termin antropocen, sicer kontroverzen, vendar že vsaj dobro desetletje splošno uveljavljen pojem, ki naj bi označeval najmlajšo geološko enoto, zaznamovano s človekovim spreminjanjem atmosferskih, geoloških, hidroloških, biosferskih in drugih zemeljskih procesov. Pirocen tako ponuja nekoliko drugačen pogled na podnebne in biografske spremembe, šesto izumrtje, spremembe kemijske sestave oceanov in dvig morske gladine ter značilnosti in vpliv človekove prisotnosti na Zemlji. In kot pravi Pyne, podobno kot požar tudi pirocen zajame svoje okolje: geografsko, zgodovinsko, institucionalno in intelektualno.⁴

Tako kot so se po zemeljski obli razširili uničujoči požari, so podobe le teh z vseh koncev našega planeta preplavile medije in socialna omrežja. Če parafraziramo T.J. Demosa, se, kljub vsem podobam opustošenja, ki z vsakim novim požarom zaokrožijo po spletu, vselej soočamo z nezadostnostjo podob, ki sicer nedvomno pričajo o fizičnem opustošenju določene lokalitete, vendar pa ne uspejo zajeti in prikazati daljnosežnih posledic izgube, trpljenja ter finančnih in birokratskih posledic.⁵ Omenjene podobe, mediji in korporacije namreč najpogosteje prikazujejo požare kot posamične dogodke, pogosto izvzete iz širšega vzročno-posledičnega konteksta. Ravno nasprotno, globalna razsežnost, pogostost in nepregledno število požarov pa je tisto, kar v svoji novi instalaciji v vpogled ponuja umetnik Tadej Droljc. Vizualno abstrahirana »pokrajina« pravzaprav predstavlja močno poenostavljeno zemeljsko strukturo, ki jo »zajemajo« in preoblikujejo »požari«. Laserski žarek, simbol človeške destruktivnosti po vnaprej določenem algoritmu v času trajanja razstave »prižiga« vse registrirane požare, ki so v zadnjih dveh desetletjih divjali po Zemlji, posledično pa predrugači in topi »zemeljsko površino« v nekakšno postapokaliptično pokrajino.

Na Zemlji pa ne gorijo le gozdovi in drugi za življenje izjemno pomembni ekosistemi, v dobi kapitalocena se namreč goreče ena za drug vrstijo kontinuirane krize – humanitarne, ekonomske in družbene. Inherentno povezani tako transformirajo svet in meje kot jih poznamo.

- Živa Kleindienst

BIOGRAFIJA

Spletna stran

Tadej Droljc je intermedijski umetnik in kreativni programer, ki ustvarja na presečišču zvoka, podobe in svetlobe. Za svoja solo dela je Tadej prejel Lumen Prize Student Award, štipendijo Denisa Smalleya za elektroakustično glasbo ter nagrado za najbolj obetavnega video umetnika na festivalu Madatac. Njegova avdiovizualna raziskava, ki jo je opravil na Centru za raziskovanje novih glasb CeReNeM, je prejela nagrado za izjemno doktorsko delo, za projekt Synspecies pa je prejel nagrado Edigma Semibreve ter bil v ožjem izboru za Lumen Prize. Tadej je nastopal in razstavljal na festivalih kot so MUTEK, Paris Biennale NEMO, Ars Electronica, L.E.V. Festival, Brighton Digital Festival, Semibreve, Lunchmeat, Node, Sonica Glasgow itn. V okviru sodelovanja z oddelkom Futurelab podjetja Ars Electronica pri projektu Immersify, pa so bila njegova dela predstavljena na dogodkih kot so Marché du Film – Festival de Cannes, Inter BEE Tokyo ali IBC Amsterdam.

⁴ Pyne, Stephen J., *Welcome to the Pyrocene*, Grist, 18. 8. 2021. Dostopno na: <https://grist.org/wildfires/welcome-to-the-pyrocene/>.

⁵ Demos, T.J., *The Agency of Fire: Burning Aesthetics*, e-flux (št. 8), februar 2019. Dostopno na: <https://www.e-flux.com/journal/98/256882/the-agency-of-fire-burning-aesthetics/>.